

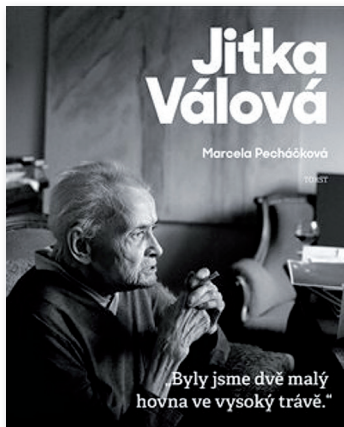
Jak se nám líbí...

Knihy, o kterých se mluví a které jsou aktuálně na pultech, hodnotí Leona Šmelcová a Hana Halfarová.

Moje „Prostá“ Jitka Válová

Seděla v křesle, drobná jak právě vylihnuté kuře. Těmito slovy začíná kniha rozhovorů Marcely Pecháčkové s mimořádnou českou malířkou.

Známa novinářka, specialistka na profilové rozhovory, uvažovala o zpracování osudu kladenské umělkyně řadu let. S malířkou, jež bezmála celý život tvořila po boku svého dvojčete Květy, se setkala již v roce 2009, kdy s ní během několika týdnů nahrála deset dlouhých rozho-

vorů. Jitce Válové tehdy zbýval rok života, bylo jí 86 let a už jedenáct let žila bez své sestry, jež nečekaně zemřela v roce 1998 na zástavu srdce.

Z knihy, která nakonec vyšla až koncem minulého roku, což ale bylo dobré načasování vzhledem ke 100. výročí narození dvojčat, je patrné, že slábnoucí, přesto v názorech konzistentní Válová Pecháčkovou okouzila. Autorka ji v knize nazývá dokonce andělem, v čemž je možná trochu více patosu, než by sama Válová snesla. Sestrám Válovým, které byly v uměleckých kruzích známé jako Válovky, se právě patetické projevy přičily, uměly je shodit jak v mládí, tak v pozeňnaném věku, což ukazují jasně – byť leckdy věkem mírně zastřené – formulace malířky. Povídaní obou žen je někdy až banální, přesto je cenné, protože dotváří pohled na výjimečné umělkyně, které se narodily, žily a dožily na Kladně.

Dvojčata, která se narodila v prosinci 1922, si ve dvanácti letech slíbila, že se nikdy neprodají, zůstanou spolu a budou

celý život malovat, z této cesty neuhnula. Často se o nich mluví o coby jadrných malířkách z kladenské periferie, které pro sprosté slovo nešly daleko (viz název knihy). Obě mluvily sprostě, nicméně to v sobě mělo jistou jemnost a nevyznívalo to nepatřičně. Ostatně sestry pocházely ze středostavovské rodiny zástupce kladenské spořitelny, což na nich – navzdory jejich výrazivu – bylo vždy znát. Byly chytré, sečtělé, milovaly Kafku, orientovaly se ve filozofii. Vystudovaly malbu u Emila Filly na UMPRUM. Na druhou stranu jejich otec zemřel, když jim byly čtyři roky, a sestry po celý zbytek života vesměs živořily v domě své maminky. To vše čtenář vnímá z umně vybraných úryvků z archivu malířek, které jsou velmi dobře poskládané v graficky nesmírně povedené knize. Vedle záznamů z deníků, básniček i drobných karikatur a velkého množství fotografií, je v knize řada dopisů, jež sestrám psali přátelé a souputníci z uměleckého světa. Osobnost Jitky a Květy pak dokresluje osm rozhovorů s lidmi

z jejich okolí. Vzpomíná na ně třeba „klouček“ David Prachař, nyní herec ND, jehož rodiče byli přátelé sester, dále malířka Adriena Šimotová či fotografka Libuše Jarcovjáková. Marcela Pecháčková si dala velkou práci se sběrem a roztříděním archivu sester, citlivě vybrala úryvky z korespondence, které si leckdy protřečší se vzpomínkami již 86leté malířky. Dohromady však kniha nabízí podrobný vhled do života malířek a také do uměleckého prostředí druhé poloviny minulého století, nahlíženého z periferie. Po pravdě někdy je až příliš intimní, snad až zbytečně, zejména pokud jde o popis posledních týdnů života kladenské malířky, které v rozhovoru bez příkras komentuje její ošetřovatelka. Naopak samotné tvorbě malířek, jejich uměleckému vývoji a vlivu, i jedné na druhou, se Pecháčková věnuje bohužel pouze sporadicky.

Jitka Válová. Byly jsme dvě malé hovna ve vysoký trávě, Marcela Pecháčková, Torst, 382 stran, 398 korun
Hodnocení ★★★★★☆

Čtení, co bolí

Připadáte si při pohledu do zrcadla stará a tlustá? Se svými rodiči radši nemluvíte, protože nechcete zase poslouchat, jak nevděčná jste dcera? A se svými dětmi naopak komunikovat toužíte, ale vzdalují se vám čím dál víc? Pak vás nový román Petry Soukupové vtáhne, ale jeho silný proud nebude vždy čtenářsky příjemný.

Autorka jde opět na dřevě každodenního života jedné rodiny a přináší nespočet průsečíků s naším žitím – obzvlášť pokud jste žena středního věku, stísněná v generačním sendviči mezi vlastní rodinou a stárnoucími rodiči či jedním z nich, který čerstvě odovděl.

Již desátá autorčina kniha je opět mistrovským ponorem – tentokrát do hlavy knihovnice Veroniky, která se stále snaží

řešit (nebo by měla) svoje kila, dceřino veganství, přijímačky či první zamilování, obvinění syna z šikany... a hlavně komplikované vztahy s rodiči. Do toho jí náhle zemře matka a zůstane otec, kterého se bojí (většinu traumat z dětství si neseme celým životem) a o kterého se začíná bát. A tak se snaží být – obtěžkána (sebe)očekáváním – lepší dcerou, matkou, šéfkou...

Je to právě Veroničina marná snaha, únikově ředěná vínem, která vás může nutit knihu odkládat, čtenářsky se vydýchat a pak se „masochisticky“ vracet ke čtení, které i bolí. Soukupová to umocňuje ich-formou, od níž v předchozím románu (Věci, na které nastal čas) upustila. Teď se k ní vrátila, a to i v kapitolách sugestivně psaných z náctileté perspektivy dcery Máji a syna Míši. Pohled

podporujícího manžela Michala nám autorka bohužel nedopřeje, tím vzniká jistá nerovnováha. Zřejmě došlo na její slova: „Vnitřní pochody mužských postav se mi píšou hůř.“ Přitom manžel Richard z předchozí knihy byl tak přesvědčivý.

V čem zůstává Soukupová Soukupovou, „tak jak ji znáte a máte rádi“ (slova z knižní anotace), je umění dialogů mezi postavami. Uvěřitelné a výstižné, místy až krystalicky úsporné a ostré – především ty s osamělým otcem, k němuž Veronika hledá cestu. Tentokrát jde autorka ve vnitřním dialogu dál, až na hranu bytí, když si hrdinka povídá se zemřelou matkou. Smíření ani odpuštění v něm nezaznívá, navzdory výčtkám se ale Veronika nakonec, zdá se, dokáže osvobodit. Ale že je to boj!

Petra Soukupová
Nikdo není sám
Host, 368 stran, 337 korun
Hodnocení ★★★★★☆